

VII — IX 1980

, Imprezy folklorystyczne i regionalne

10—13 VII w Żywcu trwał Festiwal Folkloru Górali Polskich, którego laureaci wzięli udział we wrześniowym Międzynar. Festiwalu Folkloru Ziemi Górskich.

22 VII — w Wolsztynie IV Spotkania Folklorystyczne woj. zielonogórskiego. Spośród zespołów biorących udział w przeglądzie na uwagę zasługuje zespół Tomasz Spychały z Dąbrowki.

VII — Bukowina Tatrzańska. XIV Sabalowe Bajania. Nie przyznano I nagrody w kat. śpiewaków. Wśród gwędziarzy nagrody I otrzymali Helena Karkoszka (Łąpsze Niżne) i Stanisław Kurek (Konina). W grupie instrumentalistów nagr. I otrzymali: Tadeusz Szostak (Kośno Hamry), Władysław Stefaniak (Leśnica), Franciszek Kurzeja (Zabrzeże), Andrzej Lasek (Skrzypnica).

Nagrodzono młodych wykonawców: Artura Czecha z Jurkowa (śpiew) i Andrzeja Laskę (gawęda).

Nagr. specjalną Min. Kultury i Sztuki otrzymali: Stanisława Górkiewicz, za grę na skrzypcach i Stanisław Chowaniec, gwędziarz.

VII — Rzeszów, Oświatowy Festiwal Polonijnych zespołów folklorystycznych.

3—10 VIII — Wisła, Maków Podh., Szezyrk, Żywiec — XVII Tydzień Kultury Beskidzkiej, z udziałem zespołów nie tylko beskidzkich (?). Zorg. m.in. wystawę rzeźby lud. Beskidu Śląskiego.

31 VIII—7 IX — Zakopane, Tatrzańska Jesień, zakończona koncertem laureatów XIII Międzynar. Festiwalu Folkloru Ziemi Górskich. Międzynar. jury pod przew. prof. Romana Reinfussa przyznało „złote ciupagi” zespołom: im. Bartusia Obrochty z Zakopanego (w kat. zespołów autentycznych), Coros y danzas de murcia z Hiszpanii i Gumbur z ZSRR (w kat. folkloru opracowanego artyst.), Mradisan z Czochołowa (w kat. folkloru stylizowanego).

„Srebrne ciupagi” otrzymały zespoły: Górali Czadeckich z Brzeźnicy k. Żagania (kat. zesp. auten.), Sędziol z Żywca (kat. zesp. oprac.), Universidad de Gaudalajara z Meksyku i Reprezentacyjny Zespół Pieśni i Tańca z Bułgarii (kat. zesp. styliz.). Nie przyznano nagród w kat. folkloru rekonstruowanego.

Podczas Jesieni otwarto stałą ekspozycję ceramiki podhalańskiej oraz

warsztat garncarski w chałupie Stanisława Gąsienicy Sobczaka i Wojciecha Łukaszczyka (zbudowanej na przelomie XVIII i XIX w.).

13 i 14 IX — Nowa Słupia, XIV Dymarki Świętokrzyskie — pokaz dawnego wytopu rudy. Imprezie towarzyszyły wystawy, m.in. Sztuki lud. Kielec-czyzny.

20, 21 IX — Kraków. VIII Ogólnopolskie i V Międzynarodowe Targi Sztuki Ludowej.

Jak co roku kiermaszowi towarzyszyły pokazy mody opartej na wzorach ludowych, występy kapel, inauguracyjną imprezę „wianek” dzieci krakowskich. Zdaniem niektórych, kiermasz zawiódł oczekiwania — nielicznych twórców ludowych zdominowali handlarze i rzemieślnicy.

Wystawa — oferta Coopexim—Cepelia prezentowała nabywcom zagranicznym wyroby kilkudziesięciu spółdzielców. Zorganizowano również wystawy towarzyszące, m.in. lelek regionalnych, rzeźby Franciszka Palki, rzeźby Józefa Wrony, fotografii Adama Bujaka.

W miesiącach letnich w kraju organizowano liczne jarmarki folklorystyczne — niekiedy mające z folklorem bardzo niewiele wspólnego.

W lipcu odbyły się m.in. jarmarki w kaszubskim Parku Etnograficznym we Wdzydzech i w Bytowie, w sierpniu — w Częstochowie — jarmark jurajski i Węgorzewie — kiermasz rękodzieła i sztuki ludowej.

Wystawy i konkursy

11—13 VII — Radom. Z okazji otwarcia skansenu, w którym zgromadzono kilkadziesiąt uli — od najstarszych, z XVIII w., dłubanych, po współczesne, figuralne — odbyła się sesja bartniczo-pszczelarska, na której referaty wygłosili m.in. prof. dr Józef Gajek i dr Stefan Rosiński.

12 VII — w zabytkowym spichlerzu na terenie Muzeum Wsi Radomskiej otwarto wystawę prac konkursowych „Życie i twórczość Jana Kochanowskiego w rzeźbie i mal. lud. na szkle”.

15 VII — Warszawa. Państwowe Muzeum Etnograficzne, wystawa ze zbiorów muzeum pn. Kwiaty i twórczość lud., wg scenariusza Teresy Ambrożewicz.

11 VII — Żywiec. Otwarto wystawę po konkursie na budowę lud. instru-

mentów muzycznych, zorganizowaną przez Muzeum w Żywcu i Tow. Miłośników Ziemi Żywieckiej.

16 VII — Łowicz, Muzeum Narodowe oddział w Łowiczu. Wystawa tkanin i obrazów Henryka Burzyńskiego zorg. w 50-lecie twórczości. Minister Kultury i Sztuki wystosował list gratulacyjny.

16 VII — Warszawa. W Starej Kordegardzie otwarto wystawę „Zwyckie drogi i braterstwo broni”.

Jury pod przew. Barbary Zagórnej-Teżyckiej przyznało nagrody: za mal. olejne Józefowi Oprychalowi z Mikłaszewie i Janowi Kaweckiemu z Gronika, za rzeźbę w drzewie Jarosławowi Furgale z Polwicy, za rzeźbę w glinie Czesławowi Ambrożkiewiczowi i Zygfredowi Gajewskiemu z Urzędowa-Bęczyna. W dziedzinie tkactwa artyst. nagrody uzyskały Janina Buraczyk z Korycina, jej córka Romualda Pużanowska i wnuczka Lucyna Pużanowska z Marchelówki (białostockiej).

VII — Tuchola. Z okazji Dni Borów Tucholskich zorg. wystawę twórczości lud. Na uwagę zasługują dominujące na wystawie hafty.

VII — Radom. Muzeum Okręgowe eksponowało kobiece i tkaniny ze zbiorów rodziny Kuleczyckich przekazanych Muzeum Tatrzańskiemu w Zakopanem.

6 VIII — Warszawa. Stara Kordegarda. Otwarto piękną wystawę obrazów na szkle Adama Słowińskiego. Wydano ilustrowany katalog ze wstępem A. Jackowskiego.

15 VIII — Warszawa, Muzeum Etnograficzne. Wystawa węgierskiej sztuki naiwnej ze zbiorów Muzeum Węgierskich Artystów Naiwnych w Kecskemét.

VIII — Kraków, galeria „Mille-nium”. Wystawa obrazów na szkle Bronisława Bednarza, Krzysztofa Okonia, Anny Pitoń, Piotra Piotrowskiego i Władysława Walczaka.

9 IX — Warszawa, galeria „Cepelia” na ul. Rutkowskiego. Pokonkursowa wystawa wienieców dożynkowych woj. warszawskiego.

30 IX — Ilża, Dom Kultury. Wystawa pn. Ceramika ludowa i lalka artystyczna w trzydziestolecie spółdzielni „Chalupnik” w Ilży.

*

30 IX — Warszawa, Muzeum Etnograficzne. Otwarto wystawę pn. Dawne Pszczelarstwo.

*

IX — Inowrocław, Muzeum Kujaw. Wystawa kujawskiej sztuki ludowej.

*

IX — Warszawa, Muzeum Azji i Pacyfiku. Wystawa współczesnego lud. malarstwa indyjskiego — Bengalu, Biharu i Orisy ze zbiorów muzeum i kolekcji prywatnych.

16 IX — Warszawa, Muzeum Etnograficzne. Wystawa malarstwa naiwnego z Solentiname (Nikaragua).

Wystawy amatorów

Wystawy międzywojewódzkie, stanowiące II etap Triennale Plastyki Nieprofesjonalnej, zorganizowano:

VII — w Częstochowie (woj. bielskie, częstochowskie, katowickie, kieleckie, krakowskie, nowosądeckie i tarnowskie),

VII — w Olsztynie (białostockie, łomżyńskie, ostrolęckie, suwalskie, olsztyńskie),

IX — w Poznaniu (bydgoskie, toruńskie, wrocławskie, pockie, poznańskie),

IX — w Szczecinie (gdańskie, gorzowskie, koszalińskie, słupskie, szczecińskie).

VII — w Katowicach odbyła się II Ogólnopolska Wystawa Konkursowa Amatorskiej Plastyki „Sport w sztuce”.

Inne

IX — Kielce, Ogólnopolska Wystawa Plastyki Nieprofesjonalnej spółdzielczości mieszkaniowej, towarzysząca Triennale Plastyki Nieprofesjonalnej. Wydano il. katalog.

VII — Lublin. Rozstrzygnięto IX literacki konkurs im. Jana Pocka, z udziałem 67 twórców. W dziedzinie poezji I nagr. nie przyznano, II otrzymała Hanka Nowobielska z Białki Tarzańskiej (nowosądeckie), w dziale prozy I nagr. uzyskała Wanda Cuberto-wa z Raby Wyżnej (nowosądecki).

S U M M A R I E S • P E 3 I O M E

SUMMARY OF ARTICLES

Czesław Robotycki — THE CHAIN OF HAPPINESS A HALF CENTURY LATER

Letters from heaven, as well as letters of the chain of happiness, which for centuries have been circulating in Europe, belong to the world of folklore. The same internal structure, the included prayers and invocations, and belief in the unifying function of the chain, they all form the fragments of the mythic vision of the world understood as a continuous and purposeful whole. Punishment for breaking the chain and prize for its continuation are manifestation of the old belief that right results from right and wrong is always punished.

Intentions, images, and convictions of the writers form the unwritten contents of the letters that are so essential due to the mere fact of their copying by thousands of people. It was Jan Stanisław Bystron who in 1938 published a collection of letters of the chain of happiness and since then a wave of letters have been returning every years.

The analysis of 205 letters collected by the author of the article in the years 1976—79 enables to distinguish six variants of the same internal structure, three of which are various forms of the chain of happiness of St. Anthony. The three other variants are games (for children, for girls, and to gain money). In the author's opinion, the phenomenon of writing letters will pass, in accordance with the rules of culture, from the world of adults to the world of children's play.

Ewa Korulska — TRANSFORMATIONS OF THE AESTHETIC PATTERNS — PATTERNS, OPINIONS, MODELS

Aesthetic predilections are shaped under the influence of various factors: observation, studies, and inherited customs. They are manifestation of not only aesthetic needs but also social ones like prestige. Patterns of behaviour characterising members of a given social group are consciously or instinctively realised. The aesthetic predilections are revealed in a way of embellishing the nearest human environment, mainly the house interior.

The analysis of house furnishings in the two villages in the White Wilderness enabled to define the relationship of the inhabitants to traditional, as well as contemporary patterns. The reconstruction of the obligatory patterns of the house furnishings helped to distinguish three essential types: the type referring to traditional forms, contemporary interior basing on the up-to-date designs, and the intermediate form (the most common) characterised by mixing elements of the new as well as the old aesthetics.

Existence of various patterns at a time when life conditions quickly change, causes a chaotic and heterogenous way of furnishing the contemporary village house interior. The village aims at cultural assimilation with the town, practically with a certain circle of a town culture (that of groups of people of peasants' and workers' origin), and among newly built, expensive houses one may notice the realization of the pattern of the unified, town-village culture, with the observance of certain specific predilections and fashions.

Anna Świątkowska — EMBROIDERY IN THE ŁOWICZ COSTUME

In the Łowicz region, all girls and women occupied themselves with embroidering till the World War Two. The development of embroidery, modest at the very outset, began in the 1830s when the agricultural reform (introduction of the rental system) improved the economic situation of the village.

Only the visible parts of the costume were embroidered. At the beginning, the so-called „Polish sewing” was applied, and it was followed later by cross embroidery and plain embroidery. Gradually, colouring and ornaments that were transforming together with the change of a general costume design, were being enriched.

New designs, invented by talented embroideresses, were popularised at church feasts when whole parishes gathered in the place of worship. There still are many women in the region who occupy themselves with embroidering but their work is being done on the Cepelia order.

The article is based on the analysis of a rich collection of exhibits in Museum in Łowicz.